

LISTINA

»UPRAVLJANJE HRANIL IN GNOJEVKE«

Partnerji projekta SI-MUR-AT potrjujejo pomen upravljanja hranil in gnojevke v projektni regiji. S svojim podpisom se zavezujejo k zavestnemu ravnanju s hranili na kmetijskih in gozdnih površinah.

POLICY PAPER

V projektu SI-MUR-AT so bile razvite strategije za soobstoj kmetijstva in varovanja podtalnice na obeh straneh reke Mure. Obsežni dokumenti, ki smo jih skupaj pripravili in o katerih smo večkrat razpravljali ter jih predstavili, so zdaj na voljo javnosti. Bistveno spoznanje, ki je plod triletnega skupnega dela, je, da lahko »dobro kemijsko stanje« vseh teles podzemne vode v okviru ekološkega trajnostnega kmetijstva v skladu s sodobnim gospodarjenjem z vodami učinkovito in trajnostno dosežemo le s kombinacijo ukrepov in sodelovanjem vseh pomembnih zainteresiranih strani.

V skladu s temi spoznanji smo političnim nosilcem oblasti podali obsežna priporočila za nadaljnje izvajanje.

VODILNI PARTNER

Urad Štajerske deželne vlade, Oddelek 14, Vodno gospodarstvo, viri in trajnost (A14)

PROJEKTNI PARTNERJI

Slovenija

Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, Maribor (NLZOH)

Institut za ekološki inženiring (IEI)

Vodovod sistema B (VS-B)

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije; Kmetijsko gozdarski zavod Murska Sobota (KGZ MS)

Avstrija

Regionalna razvojna agencija jugozahodne avstrijske Štajerske (RMSW)

Regionalna razvojna agencija jugovzhodne avstrijske Štajerske. Štajerska regija Vulkanland (Vulkanland)

SI-MUR-AT

EKOLOŠKO TRAJNOSTNO KMETIJSTVO V SKLADU S SODOBNIM GOSPODARJENJEM Z VODAM

PROGRAM SODELOVANJA
INTERREG V-A Slovenija-Avstrija za
programsko obdobje 2014–2020

Ciljna skupina letaka:
Civilna družba

IZHODIŠČNA SITUACIJA V PROJEKTNEM OBMOČJU

Tako Avstrija kot tudi Slovenija sta članici Evropske unije. Obe državi sta zato dolžni spoštovati smernice EU oziroma jih prenesti v svojo nacionalno zakonodajo. Zaradi tega dejstva je zakonodaja na področju vodnopравниh in vodnogospodarskih zadev primerljiva. To velja tudi za opredelitev kakovosti voda in s tem določitev kemijskega stanja telesa podzemne vode.

Za obe državi velja na njenem celotnem območju izvajanje direktive o nitratih. V Avstriji se ta izvaja z »Uredbo zveznega ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo, okolje in vodno gospodarstvo preko Akcijskega programa za varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov oz. Uredbo akcijskega programa o nitratih - NAPV« (*Verordnung des Bundesministers für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft über das Aktionsprogramm zum Schutz der Gewässer vor Verunreinigung durch Nitrat aus landwirtschaftlichen Quellen; Nitrat Aktionsprogramm-Verordnung – NAPV*), v Sloveniji je to Uredba o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov.

Obe ureditvi določata časovne in količinske omejitve za raznos gnojil, ki vsebujejo dušik, in vzpostavitev dovolj velikih skladišč za gnojevko. Poleg tega urejata gnojenje na nagnjenih površinah in določata velikost območja ob vodnih površinah, kjer kmetovanje ni

dovoljeno. Nadalje predpisujeta različne obveznosti vodenja evidenc.

Veliko let sta bili telesi podzemne vode Lipniškega polja in spodnje doline Mure ogroženi, da ne bosta izpolnili predpisov okvirne direktive EU o vodah (ODV) za doseganje in ohranjanje »dobrega kemijskega stanja«. Ukrepi in dejavnosti opisani v avstrijski Uredbi akcijskega programa o nitratih niso zadoščali, da bi zagotovili ciljno stanje, ki ga je predvidela direktiva ODV.

Enako velja za Slovenijo v zvezi z Uredbo o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov, kajti telo podzemne vode Murska kotlina se prav tako kot telesi podzemne vode Dravska kotlina in Savinjska kotlina, ki niso del območja projekta SI-MUR-AT, nahaja v »slabem kemijskem stanju«.

REŠITVE

Tako imenovani Program za zaščito podtalnice od Gradca do Radgone (*Grundwasserschutzprogramm von Graz bis Bad Radkersburg*), ki je kombinacija »vodovarstvenega območja« in »regionalnega programa«, in med drugim temelji na rezultatih, pridobljenih iz projekta SI-MUR-AT, je bil prvič uveden v letu 2015 in je opredeljen v avstrijskem deželnem uradnem listu (LGBl) št. 24/2018. Rešil naj bi težave s prekoračitvami vsebnosti nitratov in pesticidov v podtalnici doline reke Mure južno od

Gradca do Špilja in naprej v spodnji dolini Mure na obeh straneh državne meje.

STRATEGIJE IN PREMISLEKI

Z modeliranjem podtalnice lahko obravnavamo tudi teme, ki presegajo rešitev prvotnega problema. K temu med drugim sodijo možnost, da potrdimo ali zavržemo trenutno razumevanje procesov, ocenimo smiselnost informacij, pridobljenih iz obstoječe mreže za spremljanje, ali kvantificiramo vplive scenarijev kmetovanja.

Z modelom toka podtalnice lahko v kombinaciji z modelom pretvorbe dušika in prenosa nitratov v nasičeni in nenasičeni coni na lestvici vodonosnikov prostorsko in časovno ločeno ustvarimo vzročno-posledično zvezo med kmetijsko obdelavo tal in koncentracijo nitratov v vodi.

Z nadomestitvijo **kmetijske rabe tal na delih zemljišč z najvišjim iznosom dušika z ekstenzivnim gospodarjenjem s travinjem in omejitvijo oziroma zmanjšanjem količine gnojil** v vodonosnikih vzdolž Mure južno od Gradca bo zaradi spremembe trenutne kmetijske prakse prišlo do zmanjšanja izpiranja dušika in posledično do upada koncentracije nitratov v podtalnici.